

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-10-15

Ärendenummer AVO-2024-01864

Handläggare: Emma Matsson, Maja Philis,
Sofia Tillman

maja.phillis@aldrevardomsorg.goteborg.se

Seniorers behov, erfarenheter och förslag för ett åldersvänligt Göteborg

Förslag till beslut

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden godkänner rapporten *Seniorers behov, erfarenheter och förslag för ett åldersvänligt Göteborg*.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden översänder rapporten till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har det faciliterande ansvaret för Göteborgs Stads arbete inom ramen för *Åldersvänliga Göteborg*.

I enlighet med arbetsprocessen för *Åldersvänliga Göteborg* har förvaltningen tagit fram en nulägesrapport som komplement till basutvärderingen som genomfördes 2019. I nulägesrapporten förmedlas seniorers aktuella behov, erfarenheter och förslag för hur Göteborg kan utvecklas för att bli en ännu bättre plats att leva och åldras i. Behov, erfarenheter och förslag har samlats in i enkätform och presenteras utifrån WHO:s åtta fokusområden för åldersvänliga städer och samhällen.

Rapporten utgör ett kunskapsunderlag inför fortsatt arbete och är tänkt att bifogas den utvärdering av handlingsplan för *Åldersvänliga Göteborg* som stadsledningskontoret genomför och som kommer att redovisas i kommunstyrelsen våren 2025.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett åldersvänligt samhälle kan bidra till ekonomiska fördelar i form av minskade vårdkostnader, ökad produktivitet och nya ekonomiska möjligheter samtidigt som det kan kräva initiala investeringar i infrastruktur och tjänster. På lång sikt kan det dock bidra till ett mer hållbart och ekonomiskt välmående samhälle. Att involvera seniorer i samhällets utveckling och att ta vara på engagemang och förslag är centralt i utformandet av åldersvänliga städer och samhällen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Växande städer med en förändrad befolkningsmässig sammansättning bidrar till påfrestningar på ekosystem. Äldre personer är särskilt sårbara för värmerelaterade risker i takt med ökande temperaturer och stora nederbördsmängder. En åldersvänlig stadsutveckling kan vara en del av Göteborgs Stads klimatanpassning, där klimatets negativa konsekvenser kan förebyggas för de sårbara grupperna.

Bedömning ur social dimension

Den befolkningsmässiga förändringen med en snabbt ökande äldre befolkning riskerar att öka ojämlikheten i samhället. Äldre i Göteborg är en mångfacetterad del av befolkningen och äldre skiljer sig åt i hälsa, ekonomisk situation, kulturell bakgrund, utbildning, livsstil och sociala nätverk. Det innebär att samhällsaktörer behöver ta hänsyn till ett brett spektrum av behov när man utvecklar Göteborg för framtidens äldre befolkning, vilket rapporten synliggör.

Genom att ta vara på äldre som en resurs i samhället skapas möjligheter för generationsöverskridande utbyte och gemenskap.

Samverkan

Information ges i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 22 januari 2025.

Bilagor

1. Seniorers behov, erfarenheter och förslag för ett åldersvänligt Göteborg - Nulägesrapport 2024

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Ärendet

Förvaltningen har tagit fram en nulägesrapport utifrån seniorers behov, erfarenheter och förslag för ett åldersvänligt Göteborg som redovisas för nämnden. Rapporten blir en utgångspunkt i det fortsatta arbetet för ett åldersvänligt Göteborg.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Precis som större delen av världen står Göteborg inför en befolkningsutveckling där andelen äldre personer ökar snabbt. Utvecklingen med en åldrande befolkning har blivit en av de viktigaste samhällsfrågorna och ställer krav på samhället och omgivningen där göteborgaren bor och lever, ur såväl fysiska som sociala aspekter. För att möta denna demografiska förändring har Göteborgs Stad sedan 2016 varit medlem i WHO:s globala nätverk för åldersvänliga städer, *Age-friendly Cities and Communities*. *Åldersvänliga Göteborg* är namnet på Göteborgs Stads gemensamma och metodiska arbete utifrån medlemskapet.

Att involvera äldre personer i samhällets utveckling och ta vara på engagemang, erfarenheter och idéer är avgörande för att kunna skapa en hållbar stad med goda förutsättningar för ett aktivt och hälsosamt åldrande, ett åldersvänligt Göteborg.

Kommunstyrelsen gav genom beslut den 12 juni 2019 § 498 stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en strategisk plan för stadsutveckling utifrån WHO:s koncept och med utgångspunkt i den basutvärdering som *Åldersvänliga Göteborg* tagit fram.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har det faciliterande ansvaret för Göteborgs Stads arbete inom ramen för *Åldersvänliga Göteborg*.

Uppdraget

I enlighet med arbetsprocessen för *Åldersvänliga Göteborg* har förvaltningen tagit fram en nulägesrapport som komplement till basutvärderingen som genomfördes 2019. I nulägesrapporten förmedlas seniorers aktuella behov, erfarenheter och förslag för hur Göteborg kan utvecklas för att bli en ännu bättre plats att leva och åldras på.

Rapporten utgör ett kunskapsunderlag och bifogas den utvärdering av handlingsplanen för *Åldersvänliga Göteborg* som stadsledningskontoret genomför och kommer att redovisa för kommunstyrelsen våren 2025.

Metod

Behov, erfarenheter och förslag från seniora göteborgare fångades genom en enkät som var öppen för svar mellan den 1 augusti och 30 september 2024. Utgångspunkten var att samla in svar från en så bred representation av seniorer som möjligt.

Enkäten togs fram av äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen i samarbete med förvaltningen för demokrati och medborgarservice. Eftersom Göteborgs Stad är ett finskt förvaltningsområde publicerades en version på svenska och en på finska. Frågor och upplägg av enkäten testades i två omgångar av framtidsutvecklare¹ samt av sverigefinska seniorer innan slutgiltig version publicerades.

Enkätens utformning och tillvägagångssättet i arbetet är mer utförligt beskrivet i rapporten.

¹ Framtidsutvecklarna är ett nätverk av seniorer som fungerar som referensgrupp för arbetet med *Åldersvänliga Göteborg*.

Sammanfattande resultat

Nulägesrapporten *Seniorers behov, erfarenheter och förslag för ett åldersvänligt Göteborg* presenterar resultat från en enkätundersökning som 817 seniorer från hela Göteborg deltagit i. Resultatet är tänkt att användas som ett underlag i det fortsatta arbetet med att utveckla Göteborg som åldersvänlig stad.

Rapporten har strukturerats utifrån de åtta fokusområden som världshälsoorganisationen WHO har identifierat i sitt arbete för åldervänliga städer och samhällen:

- Stadsmiljö
- Mobilitet
- Bostäder
- Social delaktighet och inkludering
- Samhällsstöd och service
- Information och kommunikation
- Frivilligarbete och arbetsliv
- Hälsojänster, vård och omsorg.

Varje område är viktigt och sammankopplat med övriga, vilket ställer krav på samarbete och samverkan mellan flera aktörer för att skapa en hållbar förändring.

Svaren visar att Göteborg på flera sätt är en bra stad att leva och åldras i för många, men också att det finns områden där förbättringar behövs. Stödjande åldersvänliga inslag såsom kostnadsfria resor med kollektivtrafiken, flexlinjen och ett brett utbud av kostnadsfria aktiviteter lyfts som mycket positivt. Exempel på vad som lyfts som hinder och utmaningar är utanförskap till följd av den digitala utvecklingen i samhället, otillräcklig information samt fysiska miljöer som inte är tillgängliga. Många lyfter att de upplever att de blir diskriminerade på grund av ålder, både i hur man blir bemött och hur de behov man har förminsкас eller åsidosätts.

Seniorer vill bland annat att Göteborgs Stad ska satsa på fler fysiskt tillgängliga och ekonomiskt överkomliga bostäder, erbjuda stöd vid flytt till ett anpassat boende och ökad kontinuitet inom hemtjänsten. Behov av att öka tillgängligheten i kollektivtrafiken lyfter flera. Mer tid för på- och avstigning och fler hållplatser med bänkar och väderskydd är exempel på det.

Många efterfrågar mer och lättillgänglig information om hälsofrämjande erbjudanden, aktiviteter och om det samhällsstöd som finns att få. Samlad information som kommer hem i brevlådan och en personlig kontakt att ringa som kan svara på frågor lyfts som förslag på komplement till digital information. Många lyfter också betydelsen av social gemenskap och att Göteborgs Stad bör satsa på fler och utvecklade mötesplatser med utökade öppettider. Trygghetsboende är en uppskattad boendeform som kan skapa både trygghet och gemenskap. Att vara delaktig i samhällets utveckling och bli tillvaratagen som en resurs, både i arbetslivet och ideellt arbete är också viktigt för många.

Seniorer vill ha enklare tillgång till gröna områden och parker och att Göteborgs Stad ska utveckla stadsmiljön för att göra den mer tillgänglig och trygg. Till exempel lyfter de behovet av fler sittplatser, skugga och jämnt gångunderlag.

Slutligen visar undersökningen att seniorer både vill och kan vara mer delaktiga i samhällets utveckling.

Förvaltningens bedömning

Resultatet från enkätundersökningen lyfter seniorers behov och förslag för att skapa ett mer åldersvänligt Göteborg. För att möta behoven och fortsätta utveckla Göteborg som en åldersvänlig stad behövs prioriteringar med konkreta åtgärder samt samarbete mellan flera aktörer och långsiktig planering.

Förvaltningen bedömer att nulägesrapporten förmedlar seniorers behov, erfarenheter och förslag och därmed utgör ett kunskapsunderlag som kompletterar basutvärderingen från 2019. Förvaltningen föreslår därför att nämnden godkänner rapporten och översänder den till kommunstyrelsen som ett led i Göteborgs Stads fortsatta arbete för en bra stad att leva och åldras i.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Simon Cederholm
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör